

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van GO! basisschool Station te DIEST

Hoofdstructuur basisonderwijs

Instellingsnummer 1305

Instelling GO! basisschool Station

Directeur Tom HOEYBERGHS

Adres Weerstandsplein 3 - 3290 DIEST

Telefoon 013-35.05.27

E-mail info@bsstation.be

Website www.bsstation.be

Bestuur van de instelling GO! scholengroep ADITE

Adres Boudewijnvest 1_A - 3290 DIEST

Scholengemeenschap B-ADITE

Adres Boudewijnvest 1A - 3290 DIEST

CLB GO! CLB Adite Limburg-Noord

Adres Sint-Margrietstraat 13 - 3582 KOERSEL

Dagen van het doorlichtingsbezoek 15-05-2017, 16-05-2017, 17-05-2017, 18-05-2017

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 18-05-2017

Datum bespreking verslag met de instelling 23-06-2017

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Els VER EECKE

Teamleden Stefan PASTURE, Mieke DEVLIEGER

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: muzische vorming	9
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: Nederlands	9
3.1.1.3 Kleuteronderwijs: muzische vorming en Nederlands	9
3.1.1.4 Lager onderwijs: muzische vorming	14
3.1.1.5 Lager onderwijs: leren leren	19
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	22
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	23
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	23
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	25
4.1 Onderwijsorganisatie	25
4.2 Leerbegeleiding.....	28
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	32
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	35
6.1 Wat doet de school goed?	35
6.2 Wat kan de school verbeteren?	36
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	37
8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG.....	37

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
 Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
 Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - ♦ het onderwijsaanbod
 - ♦ de uitrusting
 - ♦ de evaluatiepraktijk
 - ♦ de leerbegeleiding.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg. In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

GO! Basisschool Station is gelegen aan de noordrand van de Diestse binnenstad en bestaat uit twee vestigingsplaatsen die zich op wandelafstand van elkaar bevinden. De lokalen van de lagere afdeling en de oudste kleuters vormen de campus Prins van Oranje samen met de middenschool en het atheneum. De vestiging Stationneke huisvest de overige kleutergroepen. Er zijn concrete plannen voor een gezamenlijke verhuis van de kleuter- en langere afdeling naar de gebouwen van het technisch atheneum aan de overkant. De meeste leerlingen wonen in Diest of omgeving. Enkele internen komen niet uit de regio. De leerlingenpopulatie vertoont een grote verscheidenheid en telt meerdere kansarme, taalzwakke of anderstalige kinderen. Door de invoering van een verdeelsleutel voor de Diestse scholen, evolueert de leerlingenpopulatie naar een evenwichtigere sociale mix. De komst van een jonge, dynamische directeur heeft een einde gemaakt aan een moeilijke periode. Met zijn inspirerende leiderschapstijl is hij erin geslaagd om de school een nieuw elan te geven. Vanuit een sterke vernieuwingsdrang stelt het geëngageerde schoolteam alles in het werk om samen de visie van de school en de scholengroep in de praktijk om te zetten. Zowel op organisatorisch, inhoudelijk als infrastructureel vlak is de school in beweging en staan heel wat vernieuwingen in de steigers. Sinds dit schooljaar organiseert het schoolteam het onderwijs in nesten en communities. Met uitzondering van de jongere kleuters die in twee leeftijdsgemengde groepen zijn ondergebracht, blijft bij de oudere kleuters en in de lagere afdeling het jaarklassensysteem behouden. Binnen een leerjaar zijn de klassen samengevoegd tot een nest van maximaal 48 leerlingen, waarbij twee tot vier leerkrachten samen verantwoordelijk zijn voor het onderwijsaanbod en de zorg. Een community bestaat uit de twee nesten van een graad. Binnen een community wordt de relatie leerkracht-leerling verlengd doordat de leerkrachten samen met de leerlingen overgaan naar het volgende nest.

Op basis van het vooronderzoek van 8 mei 2017 onderzocht de onderwijsinspectie de leergebieden Nederlands en muzische vorming in de kleuterafdeling. In de lagere afdeling zoomde ze in op het leergebied muzische vorming en het leergebiedoverschrijdende thema leren leren. Het inspectieteam peilde ook naar de kwaliteit van de onderwijsorganisatie, de leerbegeleiding en het algemeen beleid. Daarnaast controleerde ze de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en de naleving van elementen uit de regelgeving.

Het team van de kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor muzische vorming en Nederlands in voldoende mate na. De nestorganisatie biedt ruimte voor een grote verscheidenheid aan speelleerhoeken waarin kleuters impulsen krijgen om spelend, handelend en verwoordend te leren. Vooral het geregeld meespelen met de kleuters is een sterke troef. Dat stimuleert de taal- en denkontwikkeling en verrijkt het spel. Op basis van het taalbeleidsplan zet het schoolteam in op leesbevordering. Uit hun planning blijkt dat de kleuteronderwijzers investeren in de ontwikkeling van mondelinge vaardigheden. Er is minder doelgerichte aandacht voor communicatief schrijven op kleutermaat. Ondanks het accent op het domein beeld, kunnen de kleuters ook proeven van de overige muzische domeinen. Onder meer door kleurplaten te verbannen en kleuters zelf materialen en technieken te laten kiezen, krijgen ze de nodige impulsen tot creativiteit en vrije expressie. De kleuteronderwijzers baseren zich op de leerplannen om samen het onderwijsaanbod per nest te plannen, uit te werken en te bewaken. Voor beide leergebieden in de focus is er ruimte om het onderwijsaanbod te optimaliseren op basis van leerplanstudie. Meerdere kleuteronderwijzers zijn weinig vertrouwd met hedendaagse inzichten in taalverwervingsprocessen, taalvaardigheids- en woordenschatonderwijs. Daardoor laten ze gelegenheden onbenut om taalzwakke of anderstalige kleuters gericht en efficiënt te ondersteunen.

De nestwerking, het meespelen en de verlengde leerling-leerkrachtrelatie bieden de kleuteronderwijzers de gelegenheid om zich een beter beeld te vormen van de talenten en ondersteuningsbehoeften van de kleuters. Er zijn echter weinig afspraken en richtlijnen die de observatiepraktijk aansturen. Daardoor zijn planning, aanbod en observaties minder op elkaar afgestemd. Een aantal kleuteronderwijzers is nog zoekende om de zorgondersteuning een plaats te geven in de nestwerking. Kleuters met ontwikkelingsvoorsprong kunnen rekenen op gepaste uitdaging.

In de lagere afdeling bereiken de leerlingen in voldoende mate de eindtermen muzische vorming. Na de vorige doorlichting investeerde het schoolteam in de verbetering van het aanbod voor dit leergebied. Opgestarte vernieuwingsacties werden onder meer doorkruist door de invoering van nieuwe leerplannen en de nieuwe schoolorganisatie. Volgens het schoolontwikkelingsplan wil het team vanaf volgend schooljaar de draad voor muzische vorming terug oppikken met gezamenlijke leerplanstudie, de ontwikkeling van leerlijnen en een groeigerichte evaluatie en rapportering. De onderwijzers proberen in afwachting de krachtlijnen van het leerplan al toe te passen. In de geobserveerde lessen ging er aandacht naar waarnemen, verwerken, vormgeven en de muzische attitudes. Sommigen vinden het vooral moeilijk om tijdens en na afloop van het muzisch proces kwaliteitsvol te reflecteren met de leerlingen. Af en toe was een sterke leerkrachtsturing merkbaar waardoor leerlingen minder impulsen kregen tot experimenteren en probleemoplossing. Door de zorg voor een positief klasklimaat durven de leerlingen zich creatief te uiten. De onderwijzers waken erover dat leerlingen hun talenten in de verschillende muzische domeinen kunnen verkennen. Ze kunnen experimenteren met een variatie aan technieken, media en expressievormen. Toch ligt er in de meeste nesten een duidelijke klemtoon op het domein beeld. Bij de keuze van de activiteiten zorgen de onderwijzers vaak bewust voor samenhang tussen muzische domeinen of met andere leergebieden. De doelgerichtheid van het aanbod en de evaluatie- en rapporteringspraktijk, is een aandachtspunt.

Voor het leergebiedoverschrijdende thema leren leren voldoet het team van de lagere afdeling aan de verwachtingen door alle eindtermen geregeld na te streven. De onderwijzers kunnen daarvoor putten uit een schooleigen planning en een werkdocument met mogelijke activiteiten en werkvormen per eindterm. Vanuit een groeigerichte manier van denken (growth mindset), een wetenschappelijk onderbouwde visie op leren en ontwikkelen, geven ze een kwaliteitsvolle invulling aan de kerngedachten van deze eindtermen. Mensen met een growth mindset slagen erin hun denkvaardigheden te ontwikkelen door zich hard in te zetten en hun leerproces zelf in handen te nemen. Binnen verschillende leergebieden krijgen de leerlingen kansen om goede leerhoudingen te ontwikkelen en om probleemoplossende vaardigheden en informatieverwervings- en verwerkingsvaardigheden te oefenen. De belangrijkste voedingsbodem voor de ontwikkeling van leer-, denk-, oplossings- en werkhoudingsstrategieën zijn de specifieke nestorganisatie, de bijhorende zelfstandige en (inter)actieve werkvormen en het gedifferentieerd werken. Hoewel leren leren een plaats krijgt op het rapport en in de kindcontacten, is er nog een groeimarge om de groei- en doelgerichtheid van de evaluatie en rapportering te versterken en hierbij de betrokkenheid van leerlingen te verhogen.

Het schoolteam heeft de onderwijsorganisatie ingrijpend gewijzigd om de leerlingen maximaal in groei te zetten. Vanuit een groot vertrouwen in de teamleden, krijgen alle nestleerkrachten veel autonomie om het onderwijs en de leerbegeleiding in hun nest vorm te geven. Door deze vergaande autonomie is het nodig om op basis van afspraken en leerlijnen de nodige continuïteit en gradatie doorheen de basisschool te verzekeren. De flexibele organisatie- en werkvormen plaatsen de onderwijzers voor de uitdaging om te bewaken dat elke leerling de nodige onderwijstijd krijgt voor elk leergebied. Frequent overleg en intensieve samenwerking tussen teamleden, professionaliseringsinitiatieven, onderzoeksprojecten en de ondersteuning door externen bevorderen de kwaliteitsvolle uitbouw van de nieuwe schoolorganisatie.

Het schoolteam evalueert geregeld en op verschillende manieren de effecten van de vernieuwingen en stuurt continu bij. De wijze waarop leerlingen, ouders en externen daarin een stem krijgen, is een voorbeeld van goede praktijk. De vernieuwingen leiden tot zichtbaar positieve effecten bij leerlingen en leerkrachten. Kleuters en leerlingen leggen een hoge mate van zelfsturing aan de dag. Het team beseft dat het vernieuwingsproces nog niet afgerond is en dat een aantal lopende of geplande verbeteringstrajecten tijdelijk opgeschort zijn om de draagkracht van het team te bewaken.

Het zorgbeleidsplan geeft richting aan de leerbegeleiding. De wijzigingen in de schoolorganisatie leidden tevens tot veranderingen in de zorgwerking. De voormalige zorgleerkrachten zijn nestleerkrachten geworden, waardoor er geen zorgteam meer is. De zorgcoördinator staat vooral in voor de coördinatie op schoolniveau en voor de ondersteuning van de nestleerkrachten. De begeleiding van leerlingen behoort helemaal tot het takenpakket van de nestleerkrachten. Zij nemen hun verantwoordelijkheid op door hun warme menselijke omgang met de leerlingen, de actieve en zelfstandige werkvormen, de krachtige leeromgeving en door onderwijs op verschillende niveaus aan te bieden. Meerdere teamleden geven aan dat ze nog zoekende zijn om planmatige en doeltreffende zorg in te bouwen voor leerlingen die een meer trajectmatige begeleiding nodig hebben. Relatief veel leerlingen krijgen de raad om externe hulp in te schakelen. Ook de beeldvorming en de leerlingendossiers staan niet helemaal op punt. De nieuwe zorgfiches zijn een eerste stap naar meer transparantie. Het schoolteam onderzoekt de doeltreffendheid van de leerbegeleiding, stuurt vaak bij en vraagt advies aan experts uit het buitengewoon onderwijs om de zorgwerking te optimaliseren.

Door zijn beleidskracht is de directeur de juiste man op de juiste plaats. Hij weet het schoolteam te enthousiasmeren om samen de schouders te zetten onder de vele vernieuwings- en verbeteringsacties. Het is zijn verdienste dat de visie van de school en de scholengroep als kader en toetssteen fungeert bij de beleidsvorming. Het kernteam, de werkgroepen, de vele vormen van overleg, de intensieve samenwerking tussen de teamleden, de heldere communicatie en informatiestromen zorgen voor een sterk participatief beleid. De directeur stelt zich zeer bereikbaar op voor alle participanten. Hij werkt letterlijk in de nesten tussen de leerlingen om de vinger aan de pols te houden en de teamleden te coachen. Om de kleuteronderwijzers efficiënt te ondersteunen, kan hij zich verder professionaliseren in de specificiteit van het kleuteronderwijs. Vanuit een zelfkritisch vermogen neemt het schoolteam diverse initiatieven om de kwaliteit van de schoolwerking te bewaken en te bevorderen. In het kwaliteitszorgbeleid is het belangrijk om de impact van het onderwijs, de zorg en de vernieuwingen op de leerlingenprestaties en de leerwinst nauwgezet op te volgen aan de hand van valide instrumenten. Ook het gebruik van de resultaten in het vervolgonderwijs kan aan belang winnen in de kwaliteitszorg.

De inspectie sluit deze doorlichting af met een gunstig advies voor het voldoen aan de verschillende erkenningsvoorwaarden en de naleving van de gecontroleerde regelgeving. De teams van de kleuter- en lagere afdeling maken voldoende werk van de onderwijsdoelstellingen voor de leergebieden en het leergebiedoverschrijdende thema in de focus. De school voldoet aan de meeste criteria op het vlak van woonbaarheid, veiligheid en hygiëne. De doorlichting leert dat de aanwezige beleidskracht en vernieuwingsdynamiek de nodige garanties bieden dat het schoolteam zal verdergaan op de ingeslagen weg. Het inspectieteam vertrouwt erop dat het schoolteam samen met het schoolbestuur de aanbevelingen in dit verslag ter harte zal nemen en initiatieven zal blijven ontplooien om de onderwijskwaliteit te bewaken en verder te verhogen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

Nederlands
muzische vorming

Lager onderwijs - Leergebieden

muzische vorming

Lager onderwijs - Leergebiedoverschrijdend

leren leren

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Curriculum

Onderwijsorganisatie

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor muzische vorming in voldoende mate na. De kleuteronderwijzers voorzien een gevarieerd onderwijsaanbod dat kleuters aanzet tot waarnemen, exploreren, experimenteren en creëren met verschillende muzische technieken en expressievormen. Het team stimuleert de creativiteit en vrije expressie bij kleuters.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands in voldoende mate na. Binnen het onderwijsaanbod krijgen de kleuters stimulansen om hun talige vaardigheden te ontplooien. Door frequent mee te spelen met de kleuters ondersteunen de kleuteronderwijzers de mondelinge taalvaardigheid. Een aantal initiatieven wakkeren het leesplezier en de ontluikende geletterdheid aan. Door hun klasmanagement stimuleren de kleuteronderwijzers succesvol de zelfsturing van de kleuters en creëren ze veel mogelijkheden tot (inter)actief leren.

3.1.1.3 Kleuteronderwijs: muzische vorming en Nederlands

Curriculum	De kleuteronderwijzers hanteren de leerplannen als referentiekader om het
Onderwijsaanbod	onderwijsaanbod te plannen en te bewaken. Binnen hun thematische aanpak
<i>Referentiekader</i>	koppelen ze een aantal leerplan- of ontwikkelingsdoelen aan elke activiteit. De
<i>Planning</i>	bijkomende selectie van ontwikkelingsdoelen naast leerplandoelen werkt
<i>Evenwichtig en volledig</i>	overbodige planlast in de hand.
<i>Samenhang</i>	Het team van de kleuterafdeling wil de doelgerichtheid verhogen en is daarom
<i>Brede harmonische vorming</i>	zoekende naar een planningssysteem dat toelaat om een beperkt aantal
<i>Actief leren</i>	focusdoelen expliciet na te streven per week of per thema.

De thematische aanpak leidt tot horizontale samenhang waarbij de verschillende leergebieden op een natuurlijke wijze in elkaar verweven zijn. Anderzijds zetten de kleuteronderwijzers in afwachting van een nieuw planningssysteem elke dag een bepaald leergebied in de focus. Daarmee beogen ze een harmonische ontwikkeling en waken ze erover dat de verschillende leergebieden voldoende vertegenwoordigd zijn in het aanbod.

Naast een aantal vaste thema's die verbonden zijn aan de jaarkalender trachten de kleuteronderwijzers bij de keuze en uitwerking van thema's in toenemende mate in te spelen op de interesses van kleuters en de vragen die hen bezighouden. Dat resulteert soms in aansprekende thema's met een originele invalshoek die de betrokkenheid van kleuters verhogen of die een duidelijke talige of muzische inslag krijgen.

Door de ingrijpende wijziging in de organisatie van de kleuterafdeling en in de taakinvulling van meerdere kleuteronderwijzers gaat er dit schooljaar prioritaire aandacht naar de uitwerking van het aanbod voor hun nest. De verticale samenhang staat daardoor minder op het voorplan. Ze vertrouwen erop dat de graduele opbouw binnen een community op termijn zal groeien aangezien ze gedurende twee opeenvolgende schooljaren een bepaalde cohorte kleuters zullen volgen. Op meerdere terreinen zijn er nog mogelijkheden om te voorzien in meer continuïteit en gradatie doorheen de kleuterafdeling. Er is bijvoorbeeld weinig afstemming over thema-inhouden, muzische activiteiten of gehanteerde woorden en begrippen in aansluiting bij gezamenlijke thema's.

Om de volledigheid van het aanbod te bewaken, maken alle teamleden gebruik van een digitaal planningssysteem. Daarmee is het mogelijk om een overzicht te genereren van de behandelde doelen en van eventuele hiaten. De kleuteronderwijzers geven aan dat ze op basis van deze overzichten hun aanbod bijsturen. Op het ogenblik van de doorlichting blijken een aantal leerplan- en ontwikkelingsdoelen voor Nederlands en muzische vorming tot nog toe weinig doelbewust te zijn nagestreefd doorheen de kleuterafdeling. Een aantal doelen komt wel aan bod in dagelijkse routines of vaste hoeken. Het team is evenwel nog bezig met de uitwerking van routine- en hoekenfiches. Uit de gesprekken, observaties, kleuterwerkjes en foto's of filmpjes blijkt dat de kleuteronderwijzers doorgaans een voldoende breed activiteitenaanbod voorzien voor de leergebieden in de focus.

Een belangrijke troef is de resolute keuze om frequent mee te spelen met de kleuters. Deze krachtige werkvorm ondersteunt de taal- en denkontwikkeling en verrijkt het spel. Daarnaast verhoogt het team bewust de kansen tot spelend, handelend en verwoordend leren onder meer door werkblaadjes drastisch in te perken.

Voor Nederlands zijn er interindividuele verschillen in de mate waarin de kleuteronderwijzers erin slagen om een krachtige taalleeromgeving te ontwikkelen waarbinnen de kleuters voldoende uitdagingen en kansen krijgen tot actief en passief taalgebruik. De meesten baseren zich vooral op intuïtie en opgebouwde ervaring in plaats van op hedendaagse inzichten in taalverwervingsprocessen en taalvaardigheidsonderwijs. Daardoor laten ze kansen liggen op het vlak van de gerichte taalontwikkeling van een zeer diverse populatie kleuters.

In de planning van elk nest ligt het accent op de ontwikkeling van de mondelinge vaardigheden spreken en luisteren. Tijdens de geobserveerde lessen gingen sommige kleuteronderwijzers op een natuurlijke en wederkerige wijze met de kleuters in dialoog. Anderen boden in hun interactie met de kleuter(s) minder ruimte of stimulansen tot communicatie en functioneel taalgebruik.

Op het vlak van de ontluikende en beginnende geletterdheid zet het team in op leesmotivatie en –plezier. Ze geven daarmee uitvoering aan het taalbeleidsplan. Met een specifieke onderwijsleermethode werkt het kleuterteam doelgericht aan de schrijfmotoriek en natuurlijke schrijfontwikkeling vanuit experimenteren met materialen en bewegingen. De doelgerichte aandacht voor ‘communicatief schrijven’ kan aan belang winnen.

Planmatig en intensief woordenschatonderwijs krijgt in de kleuterafdeling niet de prominente plaats die ze verdient. Hoewel meerdere kleuters vanuit hun anderstalige of kansarme thuissituatie niet over de nodige Nederlandse basiswoordenschat beschikken, implementeert het team deze bouwsteen van het leerplan Nederlands onvoldoende. De meeste kleuteronderwijzers zijn weinig vertrouwd met de systematische opbouw en verankering van woordenschat. Er zijn weinig afspraken over de na te streven woordenschat voor een gradueel opgebouwde functionele thema-, school- en instructietaal. Het team maakte kennis met specifieke net- en leerplangebonden woordenlijsten maar het gebruik ervan staat bij de meeste kleuteronderwijzers nog in de kinderschoenen.

Hoewel de kleuteronderwijzers erover waken dat het doelgerichte aanbod de verschillende domeinen van het leergebied muzische vorming bestrijkt, staat het evenwicht niet op punt. In elk nest organiseren ze vaak activiteiten voor het domein beeld, terwijl ze de overige domeinen minder belichten.

De kleuteronderwijzers zijn zich bewust van de belangrijkste principes van de nieuwe leerplannen voor muzische vorming en media. Ze proberen de krachtlijnen in toenemende mate naar de klaspraktijk te vertalen. Er is een evolutie merkbaar van product- naar procesgericht muzisch werken. De kleuteronderwijzers hebben kleurplaten verbannen. Ze bieden meer impulsen tot waarnemen, verbeelden en creatieve of persoonlijke expressie. Kleuters krijgen kansen om muzisch te experimenteren en vrij te creëren met allerlei materialen, media, technieken en expressievormen. Muzische activiteiten zijn gericht op ontdekken, genieten en plezier beleven. Toonmomenten bieden kleuters de gelegenheid om hun creaties te presenteren. In beide communities zijn er aanzetten om vanuit de growth mindset met kleuters te reflecteren over hun muzisch proces.

Het team van de kleuterafdeling voorziet in diverse nestgebonden en nestoverschrijdende keuze-activiteiten, workshops en ateliers die de muzische en talige ontwikkeling bevorderen. Onder meer met culturele voorstellingen, de samenwerking met de bibliotheek, en bezoek aan of van experts maken kleuters kennis met de wereld van kunst en cultuur.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

De ontwikkeling van zelfstandigheid, zelfsturing en probleemoplossend vermogen is als het ware ingebed in de vernieuwingen van de onderwijsorganisatie, het klasmanagement en de werkvormen.

Vanuit de schoolvisie en –prioriteiten stimuleren kleuteronderwijzers onderzoekend en probleemoplossend leren door hun denkstimulerende vraagstelling en door kleuters geregeld te confronteren met probleemstellingen of onderzoeksvragen. Tijdens de observaties zetten sommigen de kleuters aan om hun denkproces te verwoorden of zelf oplossingen te zoeken. Anderen lieten op dat vlak kansen liggen.

Onder meer met de restauranthoek en de verkorte onthaalmomenten levert het team van de kleuterafdeling inspanningen om de onderwijstijd optimaler te benutten.

Materieel beheer
Infrastructuur
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

Met uitzondering van klankinstrumenten beschikken de kleuteronderwijzers over voldoende instrumenten, ontwikkelings-, spel- en vormgevingsmateriaal om te beantwoorden aan de minimale verwachtingen van de leerplannen. Door de financiële autonomie per community zijn de kleuteronderwijzers zelf verantwoordelijk om met hun budget de aankopen te doen die nodig zijn om de leerplandoelen na te streven. Kleuters krijgen tevens vaak stimulansen om materialen van thuis mee te brengen.

Doordat elk nest meerdere lokalen omvat, is er voldoende ruimte om een grote variatie aan speelleerhoeken aan te bieden. Wat betreft klasaankleding en hoekverrijking bieden de nesten een wisselend beeld. In sommige nesten is het thema weinig zichtbaar in het klasbeeld. Tevens zijn er nog mogelijkheden om speelleerhoeken doelgerichter te verrijken of te benutten in functie van de leergebieden in de focus. De boekenhoek kan in enkele nesten aan aantrekkingskracht winnen door te voorzien in een ruimere variatie aan boeken en bronnen. In functie van de ontwikkeling van een aantal schooltaalbegrippen en de ontluikende of beginnende geletterdheid kunnen de graduele opbouw van kalenders, pictogrammen en hoekaanduidingen geoptimaliseerd worden doorheen de kleuterafdeling en in de overgang naar de lagere afdeling.

Elk nest is uitgerust met computers en tablets. De kleuters mogen er zelf mee aan de slag gaan om foto's of filmpjes te maken, te communiceren, taalvaardigheden te oefenen of creatief vorm te geven met media. De oudste kleuters maken soms gebruik van de uitnodigende schoolbibliotheek.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem

Co-teaching en het meespelen met kleuters creëren bijkomende mogelijkheden voor observatie. De kleuteronderwijzers missen echter een gelijkgericht en efficiënt observatiesysteem. Daardoor worden problemen soms laat opgemerkt. Van sommige kleuters zijn weinig observatiegegevens te vinden in het leerlingendossier. Er zijn weinig afspraken die de observatie- en evaluatiepraktijk aansturen. Daardoor zijn er binnen en tussen nesten verschillen in de gehanteerde observatie-instrumenten en -criteria en in de wijze, frequentie en intensiteit van observeren. De doelgerichte aanpak is nog niet doorgetrokken naar de observatiepraktijk. Het is geen verworvenheid om planning en observatie op elkaar af te stemmen door geregeld gericht te observeren in aansluiting bij vooraf afgebakende focusdoelen en begrippen. De observaties missen tevens evenwicht en representativiteit ten aanzien van de verschillende domeinen van de muzische en taalontwikkeling. Globaal is er minder aandacht voor muzische vorming in de observaties en het leerlingendossier.

Het schoolteam heeft de afname van genormeerde testen teruggedroefd. Daardoor worden de toetsen voor taal van een kindvolgsysteem slechts éénmaal afgenomen bij de oudste kleuters. Enkel de risicokleuters leggen nog een tweede test af om eventuele leerwinst in kaart te brengen.

Op basis van multidisciplinair overleg (MDO) wordt bij enkele risicokleuters de ontwikkeling breder in kaart gebracht en opgevolgd aan de hand van een zelfontworpen observatie-instrument. Op talig vlak richt dit instrument zich hoofdzakelijk op spreken en begrijpen van opdrachten. Het bevat weinig observatiecriteria in verband met de muzische ontwikkeling. Bij sommige kleuters met een vermoeden van een vertraagde of problematische taalontwikkeling neemt de zorgcoördinator een diagnostisch instrument af.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Doordat meerdere kleuteronderwijzers de kleuters in een nest gedurende twee jaar volgen en hun bevindingen geregeld samenleggen, hebben ze het gevoel dat de beeldvorming genuanceerder en vollediger is. De kwaliteit van de observatiepraktijk beperkt echter de validiteit van de beeldvorming. De mate waarin observatiegegevens, afspraken en informatie over geplande of ondernomen begeleidingsacties een plaats krijgen in het digitale leerlingendossier is leerling- en leerkrachtafhankelijk. Deze gegevens zitten bovendien verspreid in het dossier. Dat bemoeilijkt een adequate beeldvorming en een tijdige ondersteuning van de kleuters.

Uit de gesprekken blijkt dat alle nestleerkrachten de zorgvisie onderschrijven en hun verantwoordelijkheid in de preventie en remediëring willen opnemen. Er zijn evenwel verschillen in de mate waarin de kleuteronderwijzers erin slagen om doelbewust kwaliteitsvolle differentiatie- en remediëringsactiviteiten in te plannen en uit te voeren. Sommigen geven aan dat ze zoekende zijn om de zorg voor (taal)zwakke of anderstalige kleuters efficiënter en doelbewuster in te bouwen in de nieuwe nestwerking. Specifieke preventieve acties die de taalontwikkeling of de begripsvorming van de kleuters ondersteunen, hebben bij de meeste kleuteronderwijzers weinig ingang gevonden.

Het valt op dat een groot aantal kleuters uit anderstalige of taalarmere gezinnen (reeds op jonge leeftijd) het advies krijgt om externe hulp in te schakelen om de taalontwikkeling te ondersteunen. Dat plaatst een aantal vraagtekens bij de kwaliteit van de basiszorg en de verhoogde zorg. Voor kleuters die meer uitdaging nodig hebben, plannen de kleuteronderwijzers vaker doelgerichte ondersteuningsacties en -momenten in.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

Enkele jaren geleden schakelde het team de pedagogische begeleiding in om het nieuwe leerplan Nederlands te introduceren. Tevens stonden gezamenlijke vormingen in het teken van (mondelinge) taalvaardigheid. Uit de observaties en gesprekken blijkt dat een opfrissing van de kernideeën van het leerplan en vorming over de begeleiding van anderstalige of taalzwakke kleuters nodig is.

De kleuteronderwijzers verkenden de nieuwe leerplannen voor muzische vorming en media vooral op basis van zelfstudie of overleg binnen hun nest of community. Sommigen geven aan dat een toelichting nodig is om bepaalde leerplandoelen correct te kunnen nastreven bij de kleuters. Het schoolontwikkelingsplan voorziet volgend schooljaar een implementatietraject voor deze leerplannen.

Voor muzische vorming zijn er een aantal initiatieven om elkaars expertise of talent te benutten tijdens nestgebonden of -overschrijdende activiteiten waarin de kleuters van verschillende muzische domeinen kunnen proeven op basis van een carrouselstelsel.

Een kleuteronderwijzer maakt deel uit van lerende netwerken van de scholengroep. Zij geeft vrijblijvende tips aan haar collega's onder meer over hoekverrijking. De multiplicatie van inzichten uit het lerende netwerk voor muzische vorming is uitgesteld naar volgend schooljaar.

In functie van de schoolprioriteiten participeert het team van de kleuterafdeling aan onderzoeksprojecten vanuit de lerarenopleiding omtrent de growth mindset en de zelfsturing bij kleuters.

Visieontwikkeling

De kleuteronderwijzers hebben een eensgezinde visie op goed kleuteronderwijs. Ze stellen daarbij welbevinden en betrokkenheid als motor van het leren centraal. Alle geobserveerde kleuteronderwijzers spannen zich vanuit hun begeleidingsstijl sterk in om samen een positief en veilig klasklimaat te bewerkstelligen.

3.1.1.4 Lager onderwijs: muzische vorming

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor muzische vorming in voldoende mate. De onderwijzers voorzien in een breed aanbod waarin de aandacht voor het muzisch proces en de muzische grondhouding groeiende is. Leerlingen krijgen stimulansen tot creativiteit en zelfexpressie in de verschillende muzische domeinen. De samenhang met andere leergebieden of leergebiedoverschrijdende thema's springt in het oog. Het veilig pedagogisch klimaat zorgt ervoor dat de leerlingen zich muzisch durven uiten en hun talenten ontdekken.

Curriculum Onderwijsaanbod <i>Referentiekader</i> <i>Planning</i> <i>Evenwichtig en volledig</i> <i>Samenhang</i> <i>Brede harmonische vorming</i> <i>Actief leren</i>	Na de vorige doorlichting heeft het schoolteam onder meer in samenwerking met de pedagogische begeleiding meerdere acties ondernomen en schoolafspraken gemaakt om het onderwijsaanbod voor muzische vorming te verbeteren en sterker af te stemmen op de leerplannen. Dat gebeurde in eerste instantie voor het domein beeld. De uitwerking van de overige domeinen en de implementatie van de nieuwe leerplannen liep door omstandigheden, waaronder twee directiewissels, vertraging op. Omwille van de vele vernieuwingsacties op andere terreinen, plaatste de nieuwe directeur de lopende acties en geplande vormingen voor muzische vorming tijdelijk in de koelkast. Het team kiest er bewust voor om geen onderwijsleerpakket te hanteren. Daarenboven zijn meerdere onderwijzers dit schooljaar verantwoordelijk voor een andere leeftijdsgroep dan voorheen. Daardoor focussen de meesten momenteel op het samenstellen en uitproberen van muzische activiteiten voor hun nest. Daarmee leggen ze de basis voor hun jaarplan. Ze laten zich daarbij inspireren door verschillende bronnen, waaronder het internet. De onderwijzers spelen tevens in op vragen en voorstellen van hun leerlingen in verband met mogelijke muzische activiteiten. Conform een schoolafpraak registreren de onderwijzers per nest de nagestreefde leerplandoelen bij elke activiteit met een muzische invalshoek. De registratie van lesdoelen of eventuele eindtermen is optioneel. Gezien de leergebiedgebonden eindtermen in de leerplannen zijn opgenomen, biedt de selectie van deze eindtermen in de planning weinig meerwaarde. Om de volledigheid van het aanbod te garanderen, inventariseren de onderwijzers de nagestreefde doelen aan de hand van het digitale planningssysteem. Daaruit blijkt dat dit schooljaar op één leerplandoel na alle eindtermen en leerplandoelen al meermaals zijn aangereikt op schoolniveau. De onderwijzers hebben evenwel meer richtlijnen nodig om tot een kwaliteitsvolle doelenselectie en –bewaking te komen. Ze hebben de neiging om (te) veel doelen per activiteit te selecteren. Dat komt de doelgerichtheid van het aanbod niet ten goede en leidt tot een minder representatief beeld van de bewust behandelde leerplandoelen. Het werken met focusdoelen is minder ingeburgerd voor muzische vorming dan voor sommige andere leergebieden. In elk nest waken de onderwijzers erover dat de verschillende muzische domeinen (met inbegrip van het muzisch omgaan met media) en de muzische grondhouding vertegenwoordigd zijn in hun aanbod. Zowel tussen als binnen deze domeinen is er echter weinig evenwicht op nest- en schoolniveau. De klemtoon ligt doorgaans op het domein beeld. De meeste onderwijzers plannen er vaker activiteiten voor in en bieden de doelen gemiddeld frequenter aan dan voor andere domeinen. De aandacht voor muziek, drama, beweging en media is nestafhankelijk en is deels toe te schrijven aan de muzische talenten van de nestleerkrachten. Ook binnen een domein worden bepaalde doelen op school- en nestniveau vaker nagestreefd dan andere.
---	---

In de verschillende nesten slaan de onderwijzers intentioneel bruggen tussen muzische vorming en andere leergebieden of leergebiedoverschrijdende thema's. Soms spreken ze diverse muzische vaardigheden en attitudes aan door meerdere muzische domeinen te integreren binnen eenzelfde activiteit. De horizontale samenhang zorgt ervoor dat leerlingen in diverse contexten impulsen krijgen om impressies uit verschillende domeinen, leergebieden of situaties muzisch te vertalen.

Met het oog op de verticale samenhang maakte het team in het verleden enkele afspraken per domein. Door de invoering van de nieuwe nest- en communitystructuur en de nieuwe leerplannen beseft het team van de lagere afdeling dat op het vlak van continuïteit en gradatie in het muzisch aanbod een inhaalbeweging nodig is. Het uittekenen van nieuwe leerlijnen en het verdelen van muzische activiteiten over de nesten is daarom opgenomen in het schoolontwikkelingsplan voor volgend schooljaar.

De onderwijzers proberen de krachtlijnen van de nieuwe leerplannen in toenemende mate toe te passen in hun lessen. Het productgericht werken (naar model) of inoefenen van vormgevingstechnieken maakt gaandeweg plaats voor het omzetten van impressies in persoonlijke expressie. De onderwijzers wakkeren de creativiteit en authenticiteit aan. Verschillende fases van het muzisch proces kregen een vertaling in de geobserveerde lessen. Meerdere onderwijzers zijn zich er evenwel van bewust dat ze kansen onbenut laten om met de leerlingen kwaliteitsvol en systematisch te reflecteren tijdens of na afloop van het muzisch proces. Ook de mate waarin ze hun leerlingen uitdagen om probleemoplossende vaardigheden te ontwikkelen tijdens het muzisch proces is wisselend. Een aantal onderwijzers bakent de opdracht sterk af of reikt te snel zelf oplossingen aan voor muzische problemen. Anderen bieden bewust open of uitdagende opdrachten aan waarin leerlingen de kans krijgen om te exploreren en te experimenteren.

Onder meer culturele voorstellingen, keuzeprojecten, muzische carrousels, workshops in samenwerking met de academie, kunstenaars, muzikanten, (groot)ouders, of socio-culturele organisaties vormen een verrijking voor het muzisch aanbod. Ze geven leerlingen de kans om te proeven en genieten van kunst en cultuur.

Onderwijsorganisatie <i>Onderwijstijd</i> <i>Klasmanagement</i>	De verschillende nesten zijn autonoom in de wijze waarop ze de lessen muzische vorming organiseren. De onderwijzers hanteren tijdens de muzische activiteiten een stimulerende begeleidingsstijl. Met diverse werk- en groeperingsvormen stimuleren ze actief leren, samenwerking en zelfsturing. De onderwijzers bouwen werkvormen in waarin leerlingen op basis van interesses of talenten kunnen kiezen uit muzische activiteiten. Ze hebben aandacht voor sociale vaardigheden en vragen respect en openheid voor elkaars ideeën of creaties.
	Volgens het schoolwerkplan reserveren de onderwijzers minstens drie lestijden per nest voor muzische activiteiten. Uit een analyse van de digitale planning, blijkt dat meerdere nesten gemiddeld twee lestijden per week organiseren. Hiermee beantwoorden ze aan de minima die het eigen net vooropstelt. Volgens de onderwijzers zijn muzische doelen of opdrachten vaak geïntegreerd in contract- of hoekenwerk, in projecten of andere leergebieden.
Materieel beheer Infrastructuur Uitrusting <i>Leermiddelen</i>	Met hun communitybudget voorzien de onderwijzers in een assortiment aan materialen en instrumenten die nodig zijn voor de realisatie van de meeste leerplandoelen binnen de verschillende domeinen. Enkel het aantal klankinstrumenten is ontoereikend. Er zijn individuele verschillen in de mate waarin onderwijzers van de beschikbare middelen gebruik maken. Zo krijgen leerlingen in sommige klassen weinig kansen om te experimenteren met muziekinstrumenten.
	De onderwijzers zetten de aanwezige ICT-middelen en multimediale infrastructuur in om visuele ondersteuning te bieden bij muzische activiteiten, om muzische impressies op te doen, of om leerlingen zelf aan de slag te laten gaan met media.
	Muzische activiteiten gebeuren niet enkel in de lokalen van een nest. Onderwijzers maken in functie van muzische doelen gebruik van de gangen, de schoolbibliotheek, het I-Create-lokaal, de sportzaal en de speelplaats. Muzisch werk van leerlingen kleedt vooral de gangen en minder de nestlokalen aan.
Evaluatie Evaluatiepraktijk Rapporteringspraktijk <i>Interne en externe</i> <i>communicatie</i> <i>Evenwichtig en volledig</i>	Het team van de lagere afdeling is zoekende naar een doel- en groeigerichte wijze van evalueren en rapporteren. Er zijn concrete plannen om de evaluatie- en rapporteringspraktijk voor muzische vorming volgend schooljaar kritisch te evalueren en sterker af te stemmen op de eigen schoolvisie en de verwachtingen van de nieuwe leerplannen. In afwachting maakte het team voor dit schooljaar enkele afspraken die de onderwijzers met wisselend succes toepassen.
	De evaluatie- en rapporteringspraktijk is vooral gestoeld op observaties door de onderwijzers. Ook in de kindcontacten kunnen aspecten van muzische vorming onderwerp van gesprek zijn. De onderwijzers maken voorlopig weinig gebruik van beschikbare evaluatieleidraden die het eigen net aanreikt bij de nieuwe leerplannen. Het gebrek aan afspraken over observatie- of evaluatiecriteria, leidt tot verschillen in de inhoud en de kwaliteit van de evaluatiepraktijk en van de geleverde feedback.

Het is niet de gewoonte om gericht te observeren, te evalueren en te rapporteren in functie van vooropgestelde leerplandoelen. Tijdens de bijgewoonde activiteiten kregen de leerlingen constructieve, mondelinge feedback. De onderwijzers staven deze beoordeling weinig vanuit vooropgestelde criteria of verwachtingen. Een aantal maakt leerlingen weinig deelgenoot van de beoogde doelen tijdens muzische activiteiten. Daardoor kent ook doelgerichte zelf- of peerevaluatie een groeimarge.

Op het rapport resulteert de evaluatiepraktijk in een doorgaans summiere verbale waardering die weinig informatie biedt over de beoogde doelen, de bereikte kennis, vaardigheden of attitudes en de muzische ontwikkeling. Met het oog op de growth mindset bevat het rapport vooral een ontwikkelingsgerichte beoordeling van de inzet of het welbevinden van leerlingen bij bepaalde muzische activiteiten. Ook eventuele muzische interesses of talenten krijgen een plaats op het rapport. Conform een schoolafpraak proberen de onderwijzers ervoor te zorgen dat de verschillende muzische domeinen minstens éénmaal per schooljaar vermeld zijn op het rapport.

Toonmomenten in de klas of voor een ruimer publiek zoals de happenings, de proclamatie, het freepodium van de leerlingenraad, foto's en filmpjes op de schoolwebsite en sociale media bieden leerlingen een forum om te laten zien wat ze op muzisch vlak in hun mars hebben.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

In het leerlingendossier of tijdens het multidisciplinair overleg is er beperkt en weinig systematisch aandacht voor dit leergebied. In functie van de beeldvorming bevat het leerlingendossier van meerdere leerlingen weinig informatie over de beginsituatie, de talenten of de muzische ontwikkeling van de leerlingen. Eventuele ontwikkelings- of psychosociale problemen die een impact kunnen hebben op de muzische ontwikkeling krijgen wel een plaats in het dossier.

In meerdere nesten is differentiatie binnen muzische activiteiten minder ingeburgerd. Sommige onderwijzers variëren in de moeilijkheidsgraad van bepaalde opdrachten. Indien nodig krijgen leerlingen extra stimulansen en ondersteuning van de nestleerkracht(en). Alle onderwijzers zorgen ervoor dat leerlingen elkaar kunnen inspireren, helpen of van elkaar kunnen leren. Ze hebben aandacht voor leerlingen die zich minder durven tonen tijdens muzische activiteiten en zorgen ervoor dat deze leerlingen binnen een veilig klimaat tot expressie kunnen komen. Muzisch getalenteerde leerlingen krijgen soms extra uitdaging door bijkomende opdrachten of opdrachten die bijvoorbeeld een hogere graad van zelfstandigheid of probleemoplossend vermogen vereisen.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

De nieuwe leerplannen werden tot nu toe niet op teamniveau bestudeerd of toegelicht. Net als in de kleuterafdeling zijn de onderwijzers wel al individueel aan de slag gegaan met deze leerplannen. Wanneer ze moeite hebben met de interpretatie van bepaalde leerplandoelen gaan ze bij elkaar te rade. De gerichte implementatie van de nieuwe leerplannen is volgens het schoolontwikkelingsplan gepland voor volgend schooljaar. Daartoe wordt een werkgroep opgericht die onder meer een beroep zal doen op de expertise van een collega die deel uitmaakt van het lerend netwerk van de scholengroep.

Om de talentontwikkeling in de toekomst te ondersteunen, investeert het schoolteam dit schooljaar in de opleiding van enkele talentenbouwers.

De mate waarin de muzische competenties van de teamleden worden ingezet is nest- of community-afhankelijk. In sommige nesten of communities hebben de onderwijzers de verantwoordelijkheid voor de muzische domeinen onder elkaar verdeeld op basis van talenten en interesses. In andere groepen wordt de aanwezige muzische expertise vooral benut tijdens occasionele workshops of muzische carrousels. Sommige onderwijzers verwoorden dat ze in hun nest een collega met muzikaal talent missen.

3.1.1.5 Lager onderwijs: leren leren

Voldoet

De lagere afdeling streeft de leergebiedoverschrijdende eindtermen leren leren in voldoende mate na. Vanuit een gedragen visie zetten de onderwijzers met verschillende initiatieven de eindtermen in de praktijk om. Naast de integratie in de leergebieden, bieden de specifieke school- en nestorganisatie, het meersporenbeleid en de zelfstandige en activerende werkvormen extra kansen om de eindtermen te bereiken. Deze initiatieven zijn opgenomen in het schoolwerkplan en de resultaten ervan zijn zichtbaar in de klaspraktijk. Ook in de evaluatie en rapportering is er aandacht voor de verschillende eindtermen.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De leergebiedoverschrijdende eindtermen voor leren leren en hun kerngedachten vormen een herkenbaar referentiekader voor de onderwijzers. Het team doorloopt momenteel een ontwikkelingsproces. Daarbij creëren de specifieke nestorganisatie, de zelfstandige en actieve werkvormen en het meersporenbeleid bijzondere kansen om deze eindtermen doelgericht na te streven.

Het team inventariseerde de verschillende initiatieven en acties en maakte afspraken om leren leren verder geïntegreerd en samenhangend te implementeren. De graduele opbouw, afstemming en concretisering over de nesten heen kent voor een aantal eindtermen nog groeikansen.

Als antwoord op de aanbevelingen van de vorige doorlichting ontwikkelde het schoolteam een planning om de eindtermen leren leren in de verschillende communities aan bod te laten komen. Daarin zijn de eindtermen en de voorbeelden uit de informatiebrochure van de overheid opgesomd als doelstellingen.

Deze planning geeft aan of een doelstelling een optionele of een verplichte aanzet dient te krijgen dan wel verfijnd moet worden in een bepaalde community. Bij meerdere onderwijzers fungeert deze schoolplanning voor leren leren weinig als richtinggevende leidraad voor de planning van hun nestaanbod. Zij gaan ervan uit dat er in hun nest aan elke eindterm gewerkt dient te worden. Enkel verwoorden dat deze planning wel houvast biedt bij de uitwerking van het onderwijsaanbod.

Naast de schoolplanning ontwikkelde het team een werkdocument dat per nest en per eindterm mogelijke acties en werkvormen inventariseert die kunnen bijdragen tot de beheersing van de betrokken eindterm. De mate waarin de onderwijzers dit document hanteren om hun dagelijkse praktijk vorm te geven, is leerkracht- en nestafhankelijk. Sommigen geven aan dat ze dit document als inspiratiebron gebruiken.

Om volledigheid te garanderen, registreren de onderwijzers in hun digitaal planningssysteem welke eindtermen leren leren ze nagestreefd hebben in een bepaalde activiteit of les. Doordat elk nest (quasi) alle eindtermen aanvinkt bij contractwerk of kringgesprek, blijkt uit de inventarisatie dat alle eindtermen zowel op school- als op nestniveau (ruim) vertegenwoordigd zijn in het aanbod. De doelenrapportage op basis van het digitale planningssysteem toont aan dat elk nest verschillende klemtonen legt. Deze accenten hangen samen met de mate waarin bepaalde eindtermen geïntegreerd zijn in het curriculum van de leergebieden. Zo is het niet verwonderlijk dat de eindterm over het memoriseren van losse gegevens frequenter wordt nagestreefd in een nest waar binnen wiskunde veel aandacht gaat naar automatisering.

In de actuele praktijk is dit leergebiedoverschrijdende thema geïntegreerd in alle leergebieden. De leerlingen krijgen waardevolle aanzetten om verschillende informatiebronnen te leren gebruiken, om problemen op te lossen en om te leren plannen, studeren en organiseren.

Contextrijk leren is een belangrijke pijler van de schoolvisie. De onderwijzers zetten deze pijler om in hun klaspraktijk. In betekenisvolle contexten plaatsen ze de leerlingen voor probleemstellingen die hen uitdagen om zelfstandig of samen tot oplossingen te komen. In verschillende leercontexten leren leerlingen strategieën hanteren die het probleemoplossend denken stimuleren. De onderwijzers benutten daartoe geregeld het leergebied wiskunde. Soms laten ze kansen liggen om ook bij muzische problemen doelgericht aan deze eindtermen te werken.

Uit de observaties en gesprekken blijkt dat de leerlingen vertrouwd zijn met het gebruik van verschillende soorten informatiebronnen en het verwerken en verwerven van samenhangende informatie. Vooral in het kader van de leergebieden Nederlands, mens en maatschappij en wetenschappen en techniek ontstaan oefenkansen om vaardig te worden in informatieverwerking en -verwerking.

Met activerende, zelfstandige en interactieve werkvormen bouwen de onderwijzers verder aan de zelfredzaamheid en zelfsturing, waarvoor in de kleuterafdeling een stevige basis is gelegd. De aandacht voor de regulering van de eigen denk- en leerprocessen is in deze school een voorbeeld van goede praktijk. De onderwijzers zetten de leerlingen aan om hun eigen leerproces te controleren en bij te sturen tijdens het zelfstandig en coöperatief werken.

De schoolagenda's worden gradueel gebruikt als planningsinstrument voor de leerlingen. In de bovenbouw krijgt het leren studeren meer systematische aandacht. Leerlingen krijgen geregeld impulsen tot reflectie op het eigen handelen. De onderwijzers hebben oog voor de houding van de leerlingen op het vlak van nauwkeurigheid en efficiëntie. Binnen de nestwerking krijgt de ontwikkeling van zelfstandigheid en eigenaarschap voor het eigen leerproces een centrale plaats.

Na overleg met leerlingen, ouders en leerkrachten ontwikkelde het team van de lagere afdeling een gradueel opgebouwd huiswerkbeleid dat gestoeld is op de principes van de schoolvisie.

De onderwijzers hanteren veelal een stimulerende begeleidingsstijl. Enkelen hebben de neiging om zelf de regie te sterk in handen te houden door leer- of probleemoplossingsprocessen aan te sturen.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over voldoende mogelijkheden en materialen om de eindtermen na te streven. Leerlingen kunnen diverse informatiebronnen en naslagwerken raadplegen om informatie te verwerven of te verwerken. Ze maken geregeld gebruik van tablets, computers en het digitale schoolbord om opzoekwerk te doen, om taken te maken of om bepaalde leerstofonderdelen verder in te oefenen.

In elk nest hangen wandplaten met de visualisatie van een algemene probleemoplossings- of werkhoudingsheuristiek. Uit gesprekken met de leerlingen blijkt dat zij duidelijk vertrouwd zijn met deze heuristiek. Binnen een community hanteren de onderwijzers dezelfde heuristiek.

Wat betreft de visuele ondersteuning voor de verschillende leergebieden zijn er weinig schoolafspraken. Voor Nederlands bieden vaak meerdere wandplaten de nodige ondersteuning. Voor wiskunde zijn er in enkele nestlokalen weinig sporen van algoritmes of heuristieken in het klasbeeld, in andere nesten zeer veel. Sommige wandplaten zijn weinig leesbaar en verliezen daardoor aan functionaliteit.

De leerlingen beschikken over individuele ondersteuningsmaterialen. Zowel voor Nederlands als voor wiskunde kunnen ze gebruik maken van een onthoudboekje dat aansluit bij het onderwijsleerpakket.

Evaluatie Evaluatiepraktijk Rapporteringspraktijk <i>Interne en externe communicatie</i> <i>Evenwichtig en volledig</i>	Het meersporenbeleid en contractwerk stimuleren leerlingen om zichzelf te leren inschatten en een correct zelfbeeld op te bouwen over hun sterktes en werkpunten op het vlak van cognitieve vaardigheden. Het rapport bevat een afzonderlijke rubriek voor leren leren die duidelijk is afgestemd op de eindtermen. Conform een schoolafpraak zorgen de onderwijzers ervoor dat elke eindterm minstens eenmaal per schooljaar een beoordeling krijgt op het rapport. Dat gebeurt aan de hand van een symbool dat aangeeft of een bepaalde eindterm al goed zit dan wel een werkpunt vormt voor de leerling. Deze beoordeling is vooral gestoeld op de observaties van de nestleerkrachten. Ook voor leren leren kent het team een groeimarge om de doelgerichtheid van de evaluatie- en rapporteringspraktijk te verhogen en de betrokkenheid van de leerlingen daarbij te versterken. Een werkgroep buigt zich over de optimalisering van het rapport onder meer met de bedoeling om de groei die leerlingen doormaken op het vlak van leren leren beter in kaart te brengen.
Begeleiding Leerbegeleiding <i>Beeldvorming</i> <i>Zorg</i>	De kindcontacten zijn een voorbeeld van goede praktijk. Ze bieden de nestleerkrachten de mogelijkheid om met de leerlingen in dialoog te gaan en te reflecteren over hun groei of problemen op het vlak van leren leren. De onderwijzers verwoorden dat ze tijdens het MDO en de oudercontacten de leerhouding van de leerlingen bespreken. In het leerlingdossier is de beeldvorming hierover summier en doorgaans beperkt tot werkhoudingsproblemen. Ook over eventuele zorginterventies met betrekking tot leren leren zijn weinig sporen te vinden in de leerlingendossiers. Met het oog op ondersteuning en de indeling in de verschillende sporen maken de onderwijzers foutenanalyses voor bepaalde leergebieden. De prestaties op de priktoetsen geven de leerlingen een indicatie van de onderdelen waar ze eventueel bijkomende oefen- of leertijd voor nodig hebben. Daarnaast leren ze gebruik maken van toetswijzers en onthoudboekjes. Leerlingen weten dat ze bij klasgenoten of hun nestleerkrachten terecht kunnen voor ondersteuning op het vlak van leren leren.
Visieontwikkeling	De growth mindset vormt een schoolprioriteit. De teamleden onderschrijven deze visie op leren en ontwikkelen. Vanuit het geloof in de groeikracht van kinderen willen ze hen in staat stellen om hun groeiproces zelf in handen te nemen. Daarom participeert ook de lagere afdeling actief aan een professionaliserings- en onderzoekstraject in samenwerking met de lerarenopleiding.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de voorziene verhuis met de hele school en de realisatie van tussentijdse oplossingen en de aandacht voor proactieve acties vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om een dynamisch welzijnsbeleid verder uit te bouwen en om met een aantal aandachtspunten aan de slag te gaan.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarden	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja
Wordt de officiële school begeleid door de begeleidingsdienst van het GO!, OVSG of POV? (decreet bao - art. 62,§2,4°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• het recht op inzage door de ouders en hun recht op toelichting bij de gegevens die op de leerling betrekking hebben, waaronder de evaluatiegegevens die worden verzameld door de school	ja
• informatie over extra-murosactiviteiten	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het reglement inzake tucht en schending van de leefregels van de leerlingen, met inbegrip van een preventieve schorsing, een tijdelijke uitsluiting of een definitieve uitsluiting en inzake de beroepsprocedure voor de definitieve uitsluiting, inbegrepen het hanteren van redelijke en haalbare termijnen	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend, met inbegrip van de beroepsprocedure	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's, leerlingenevaluatie en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad, de schoolraad en de ouderraad in voorkomend geval wordt samengesteld	ja
• de vermelding dat bij schoolverandering leerlingengegevens worden overgedragen naar de nieuwe school tenzij, en voor zover de regelgeving de overdracht niet verplicht stelt, de ouders er zich expliciet tegen verzetten na op hun verzoek deze gegevens te hebben ingezien	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja

Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Worden de notulen van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift aangelegd en bewaard? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Verloopt het afleveren van de verklaringen aan leerlingen die geen getuigschriften basisonderwijs krijgen, correct? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	ja
Heeft de school overlegd of onderhandeld in het lokaal comité over een 29ste lestijd? (decreet bao - art. 48)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Onderwijsorganisatie

Doelgerichtheid De ingrijpende wijzigingen in de schoolorganisatie vertrekken vanuit een gedragen en doorleefde schoolvisie die sterk geënt is op de 'GrOw'-visie van de scholengroep. Het schoolteam wil de leerlingen maximaal in groei zetten en beschouwt welbevinden, betrokkenheid, eigenaarschap, contextrijk leren en talent(ontwikkeling) als de noodzakelijke pijlers om dat doel te bereiken. In deze visie passen tevens de bevindingen uit het motivatieonderzoek van professor Dweck over het belang van een growth mindset. Ook het gedachtengoed van Flanders Synergy over 'Onderwijs slim organiseren' ligt mee aan de basis van de vernieuwingen in de onderwijsorganisatie. Daarin werken multidisciplinaire teams samen voor een community van leerlingen.

De kiem voor de nieuwe organisatie werd enkele jaren geleden gelegd in een initiatief vanuit de scholengroep waarin ook enkele teamleden betrokken werden. Zij maakten daarbij kennis met de principes van Flanders Synergy en de bijhorende alternatieve schoolorganisatie. De middenschool op dezelfde campus past deze organisatievorm al enige tijd toe. Met het oog op een vlotte overgang naar de middenschool, besloot de derde graad in een proefproject te experimenteren met de community- en neststructuur. Door het ontbreken van een heldere visie en doelen kende dit proefproject vorig schooljaar een aarzelende start. De komst van de huidige directeur heeft heel wat vernieuwingsacties in een stroomversnelling gebracht. Hij schoof de schoolvisie naar voor als toetssteen en kader voor innovatie.

Ondersteuning Sinds dit schooljaar kiest het schoolteam resoluut voor een structuur waarbij de parallelklassen per leerjaar zijn samengevoegd tot één nest. In de meeste nesten wordt het jaarklassensysteem behouden behalve bij de jongste kleuters. Daar opteerden de kleuteronderwijzers bewust voor de organisatie van twee leeftijdsgemengde nesten van 2.5- en 3-jarigen om het leren van elkaar te stimuleren.

De lagere afdeling telt drie communities die elk bestaan uit de twee nesten van een graad. Het team acht graadsklassen in de lagere afdeling momenteel organisatorisch niet haalbaar in combinatie met het meersporenbeleid. De kleuterafdeling omvat een community van de jongste kleuters en een van de oudste kleuters. In deze beginfase concentreren de teamleden zich op de uitbouw van de nestwerking, waardoor de nestoverschrijdende communitywerking voorlopig op een lager pitje staat in de meeste communities. De nestleerkrachten van de twee parallelnesten van de jongste kleuters plannen wel samen het aanbod van hun community.

Twee tot vier leerkrachten staan via co-teaching samen in voor het onderwijsaanbod en de zorg van hun nest. Naast de verzorgende taken ondersteunt ook de kinderverzorgster de nestwerking bij de jongste kleuters. Om leerlingen beter te kunnen opvolgen en ondersteunen, verlengt het team de relatie leerkracht-leerling: binnen een community zitten de leerlingen twee schooljaren bij dezelfde nestleerkrachten.

De directeur speelt een sleutelrol in de implementatie van deze vernieuwingen. Hij past zelf de growth mindset toe om de teamleden te motiveren. Vanuit een groot vertrouwen in de capaciteiten van de teamleden en het geloof in eigenaarschap, krijgen de nestleerkrachten autonomie op administratief, organisatorisch en financieel vlak op voorwaarde dat ze de krijtlijnen van de visie respecteren. In deze zelforganiserende communities hebben de nestleerkrachten de ruimte om te experimenteren en fouten te maken. De teamleden benutten de autonomie en het eigenaarschap door te zoeken naar de taakverdeling, organisatie- en werkvormen die het best aansluiten bij de noden en capaciteiten van leerlingen én nestleerkrachten.

In het eerste werkingsjaar concentreren de nestleerkrachten zich op het leren kennen en uitwerken van het curriculum en de leerbegeleiding voor hun nest. Binnen een organisatiesysteem met veel autonomie zal het verzekeren van continuïteit en gradatie doorheen de basisschool een belangrijke opdracht zijn voor de toekomst.

De leerkrachten hebben zelf mogen aangeven in welke community ze bij voorkeur aan de slag wilden gaan. Dat heeft in de meeste nesten geleid tot een evenwichtige mix van persoonlijkheden en leerkrachtstijlen. In elke community nemen één of meer teamleden de voortrekkersrol op zich. De school- en nestorganisatie vereist van het team een permanente formele en informele overlegcultuur en een intensieve samenwerking tussen de nestleerkrachten. Daartoe zijn diverse overlegstructuren opgezet. De teamleden zijn hier dan ook ten volle op ingesteld, wat hun professionele ontwikkeling, het leren van elkaar en het samen zoeken naar oplossingen ondersteunt. 'Het geheel is meer dan de som van de delen' is in deze school geen hol axioma.

Naast interne ondersteuning doet het schoolteam ook een beroep op externen. Zo zet het schoolteam het waarborgteam in bij vragen over de integratie van de zorg in de nieuwe onderwijsorganisatie. In de aanloop naar de vernieuwing vonden hospiteerbeurten in andere scholen plaats. Ook andere voorbij en lopende professionaliseringsinitiatieven bevorderen de implementatie van de vernieuwingen. Daarnaast verruimt het schoolteam zijn expertise door de samenwerking met de lerarenopleiding en de participatie aan actieonderzoek.

Met het oog op het optimaal gebruik van de onderwijstijd, hebben de kleuteronderwijzers het onthaalmoment ingekort. Bovendien hebben ze een restauranthoek doelgericht geïntegreerd in de klaswerking, waardoor het koek- en drankmoment efficiënter verloopt. In de lagere afdeling zorgt elk nest ervoor dat het aantal lestijden per leergebied past binnen het minimale en maximale aantal dat het net voorschrijft. De organisatievorm, de contractwerking en het meersporenbeleid vereisen een flexibele toepassing van het lessenrooster aangezien sommige leerlingen meer instructie- en werktijd voor de cognitieve opdrachten nodig hebben. De nestleerkrachten waken er naar eigen zeggen over dat er voor alle leerlingen voldoende onderwijstijd gaat naar de verschillende leergebieden. Toch zijn er een aantal indicaties dat het bewaken van de onderwijstijd een blijvend aandachtspunt is binnen de nieuwe schoolwerking.

De bestaande infrastructuur is niet ideaal voor de organisatie in nesten/communities en de behoefte aan ruimte voor activerende werkvormen. Zo palen sommige lokalen van een nest niet aan elkaar en worden de oudste leerlingen geregeld gestoord door kleuters die eten of naar toilet gaan. Ook het feit dat de twee nesten van de oudste kleuters zich in een verschillende vestiging bevinden is niet bevorderlijk voor de communitywerking. Het team heeft meerdere wijzigingen aangebracht om meer ruimte te creëren en lokalen te verbinden. Ze benutten gangen en lokalen maximaal. De directeur heeft zelfs zijn bureau ingeleverd.

Doeltreffendheid Het schoolteam volgt op verschillende manieren de efficiëntie van de onderwijsorganisatie en de impact op de kwaliteit van leren en onderwijzen op. De doeltreffendheid van de vernieuwingen is systematisch onderwerp van gesprek in diverse vormen van overleg.

De wijze waarop het schoolteam leerlingen, ouders en andere organisaties betreft in de kwaliteitsbewaking is een voorbeeld van goede praktijk. Het schoolteam heeft onder meer de kind- en oudercontacten benut om te informeren naar de tevredenheid over de vernieuwde schoolorganisatie. Na een welbevindenbevraging eind vorig schooljaar plant het schoolteam eind dit schooljaar een nieuwe afname om de impact van de vernieuwingen op het welbevinden te onderzoeken bij de leerlingen. Bij wijze van nulmeting werd dit schooljaar ook een betrokkenheidsscan uitgevoerd in de lagere afdeling. Er zijn concrete plannen voor een gelijkaardig onderzoek in de kleuterafdeling.

Uit de gesprekken met leerlingen blijkt dat zij aanvankelijk bedenkingen hadden bij de nieuwe werking. Ze verwoordden dat het team hun bezorgdheden ter harte heeft genomen waardoor ze inmiddels vooral de voordelen op sociaal-emotioneel vlak en op het vlak van zelfsturing weten te appreciëren. Het is een uitdaging om ook de impact van de vernieuwingen op de leerlingenprestaties en de leerwinst in kaart te brengen aan de hand van objectieve instrumenten.

Ondanks de werkdruk die verbonden is aan drastische vernieuwingen blijven de meeste leerkrachten enthousiast over de nieuwe organisatie en de bijhorende wijzigingen in het klasmanagement. Enkelen hebben meer tijd nodig om de vernieuwingen te implementeren en aan hun nieuwe taakinvulling te wennen. Ze voelen zich echter wel gesteund door de collega's in hun nest. Onder meer met optimalisatiegesprekken zoekt de directeur naar oplossingen voor de nesten waar de samenwerking minder vlot en voor de verschillende snelheden in het team.

Ontwikkeling Er zijn concrete plannen voor een verhuis van alle leerlingengroepen naar een andere campus. Een veranderteam, bestaande uit leerkrachten en ouders, tekent momenteel met ondersteuning van de scholengroep revolutionaire plannen uit voor de verbouwing van deze campus in functie van de noden van de onderwijsorganisatie.

Het indrukwekkende schoolontwikkelingsplan, de deelname aan actie-onderzoeken en de actieplannen van de communities illustreren de opmerkelijke vernieuwings- en veranderingsdynamiek van het schoolteam. De teamleden zijn voortdurend op zoek naar mogelijkheden om de werking te optimaliseren. De directeur bewaakt de draagkracht van het team door een aantal lopende initiatieven tijdelijk on hold te plaatsen.

4.2 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid Het schoolteam heeft een uitvoerig zorgbeleidsplan met krachtlijnen en afspraken die de zorgwerking gestalte geven. Ook voor dit plan is de 'GrOw!-visie' van de school en de scholengroep richtinggevend. Het zorgbeleidsplan bevat twaalf acties voor het schooljaar 2016-2017. Voorbeelden daarvan zijn het verlengen en verbreden van de relatie leerling-leerkracht en het inzetten op de zelfsturing bij kleuters. De teamleden streven naar een systematische en brede opvolging van de kinderen waarbij er naast het cognitieve, ook ingezet wordt op de sociale relaties in de klasgroep.

Het schoolwerkplan en de zorgvisie belichten het zorgcontinuüm dat de leerbegeleiding structureert in vier niveaus. Veel aandacht gaat naar de brede basiszorg met onder meer het meersporenbeleid en het contractwerk.

Ondersteuning Het schoolbeleid neemt structurele maatregelen om de leerbegeleiding van de leerlingen te organiseren. Ze brengt haar zorgstructuur op een duidelijke en overzichtelijke wijze in kaart. Het team is vertrouwd met het zorgcontinuüm. Binnen de nieuwe organisatiestructuur wendt het schoolteam de SES-lestijden (SES=socio-economische status) geïntegreerd aan. De voormalige SES-leerkrachten zijn helemaal ingeschakeld als co-teacher samen met de andere nestleerkrachten.

Door formele en informele overlegmomenten, overgangsgesprekken, resultaten op enkele genormeerde tests, gegevens uit het leerlingendossier en vooral door de verlengde leerling-leerkrachtrelatie, hebben de (kleuter)onderwijzers doorgaans een zicht op de beginsituatie van de kinderen. In het digitale leerlingendossier wordt relevante informatie over de ontwikkeling niet systematisch voor elke leerling geregistreerd. Daardoor ontstaat het risico op leemtes in de beeldvorming. Het schoolteam kent een groeimarge om de beeldvorming te stroomlijnen, te vervolledigen en de ontwikkeling of de vorderingen van de leerlingen beter in kaart te brengen.

In het organisatiemodel met de community- en nestwerking zijn de (kleuter)onderwijzers zelf verantwoordelijk voor de basis- en verhoogde zorg en zelfs ook voor de uitbreiding van zorg. Een aantal nestleerkrachten beschouwt de integratie van een doeltreffende en planmatige leerbegeleiding als een belangrijke uitdaging binnen de nieuwe organisatie. Daarnaast ervaren ze dat het M-decreet de draagkracht van de school geregeld op de proef stelt.

De zorgcoördinator is het aanspreekpunt voor de leerbegeleiding. Ze werkt vooral op school- en leerkrachtniveau. Zij neemt een aantal coördinerende taken op zich, begeleidt bepaalde processen en biedt op vraag ondersteuning aan de nestleerkrachten met tips of materialen.

Uit de observaties en de gesprekken met de leerlingen blijkt dat de teamleden op een warmmenselijke manier met de kinderen omgaan.

De teamleden beogen een krachtige leeromgeving. Binnen een positief nest- en schoolklimaat hanteren ze diverse werkvormen om hun leerlingen te motiveren, te stimuleren en te ondersteunen. Differentiatie en remediëring zijn gebaseerd op bevindingen uit observaties, toetsen, genormeerde tests of foutenanalyses. De onderwijzers maken gebruik van de differentiatiemogelijkheden die de onderwijsleerpakketten bieden. Het schoolteam onderschrijft het belang van preventieve zorg maar kent nog een groeimarge in de gerichte ondersteuning van taalzwakke of anderstalige kinderen.

Het hoeken- of contractwerk en het meersporenbeleid spelen een belangrijke rol om oefeningen, ondersteuning, of uitdaging op maat aan te reiken. Kinderen met leerproblemen kunnen gebruik maken van ICT-toepassingen of specifieke hulpmiddelen.

Voor de verhoogde zorg werkt het team in toenemende mate op handelingsplanmatige wijze. De digitale leerlingendossiers bieden handvatten voor handelingsgericht werken en voor het uittekenen van zorgtrajecten. De teamleden kunnen in functie van kindbesprekingen onder meer de sterke kanten van de leerling, de zorgvraag, ondernomen acties en afspraken registreren. Uit een steekproefsgewijze analyse van de leerlingendossiers blijken er individuele verschillen tussen leerkrachten in de mate waarin ze er daarbij in slagen de principes van handelingsgericht werken kwaliteitsvol toe te passen.

Tijdens een kindbespreking zoeken de betrokkenen naar oplossingen om de kinderen in groei te zetten of de groei beter te ondersteunen. De afspraken voor leerkrachten, externen en ouders worden meestal formeel vastgelegd. Afgebakende doelen op middellange termijn en concrete afspraken over een eventueel zorgtraject zitten verspreid in het digitaal leerlingendossier. Ook informatie over een eventuele evaluatie van het effect van afspraken of van zorginterventies is niet eenvoudig te vinden in het leerlingendossier. Dat bemoeilijkt de transparantie en efficiëntie. De zorgfiches waar het team dit schooljaar mee is gestart, zijn een eerste stap in de richting van meer transparantie over de ondernomen zorgacties bij leerlingen.

De teamleden vinden de MDO's zinvol en ervaren een bijzondere ondersteuning van de zorgcoördinator en van het waarborgteam. De samenwerking met het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) verloopt stroever.

Het schoolteam beschikt over praktijkgerichte bronnen en programma's om te remediëren. De teamleden kunnen ook gebruik maken van een orthotheek met achtergrondinformatie over ontwikkelings- en leerproblemen.

Doeltreffendheid Het schoolteam onderzoekt de doeltreffendheid van de leerbegeleiding. Om de effecten van het nieuwe organisatiemodel en de specifieke zorgacties van het huidige schooljaar adequaat te meten is het echter nog te vroeg. Het beleidsteam is zich bewust van een aantal blinde vlekken in de doeltreffendheid van de leerbegeleiding op klasniveau en tracht er met wisselend succes aan te werken. De directeur voert optimalisatiegesprekken om hieraan te verhelpen.

De resultaten van genormeerde testen, observaties en toetsen uit het onderwijsleerpakket worden geanalyseerd op kind- en nestniveau. Deze analyses resulteren in de eerste plaats in zorginterventies op kindniveau. De conclusies op nestniveau geven minder aanleiding tot gerichte bijstellingen in de werking of ondersteuning van het betrokken nest.

Door het niet meer afnemen van een aantal genormeerde testen of door minder belang te hechten aan de centrale eindtoetsen bestaat het risico dat de teamleden het zicht op 'de norm' verliezen. Gegeven het hoge aantal zwakker presterende leerlingen is het noodzakelijk om de evolutie van deze leerlingen te bewaken aan de hand van betrouwbare en valide prestatiegegevens. Ook het relatief hoog aantal kleuters en leerlingen dat het advies krijgt om externe hulp in te schakelen, plaatst vraagtekens bij de effectiviteit van de verleende ondersteuning op school.

Ontwikkeling De directeur en de zorgcoördinator participeren frequent aan specifieke bijscholingen. De meeste nestleerkrachten zijn bereid om zich op vlak van leerbegeleiding verder te ontwikkelen en nemen initiatieven om individuele navormingen te volgen over zorg. Teamleden die geconfronteerd worden met een bepaalde problematiek, proberen zich daarin te verdiepen.

De wijzigingen in de school- en klasorganisatie leiden tot ingrijpende wijzigingen in de leerbegeleiding. Deze werking wordt geregeld bijgestuurd op basis van overleg.

De veranderingsdynamiek op het vlak van leerbegeleiding blijkt tevens uit het schoolontwikkelingsplan. Zo heeft het schoolteam op termijn plannen om een visie en beleid uit te werken rond het gebruik van hulpmiddelen.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap In de loop van vorig schooljaar heeft het schoolbestuur een einde gemaakt aan een instabiele periode door de aanstelling van een jonge, dynamische directeur. Vanuit zijn beleidskracht en motiverende leiderschapsstijl is hij erin geslaagd om een opmerkelijke cultuuromslag teweeg te brengen in de school. De impasse waarin het team zich bevond, heeft plaats gemaakt voor een cultuur van openheid en goesting voor vernieuwing, een sterk schoolbetrokken engagement en teamverbondenheid in een positief leef- en werkklimaat.

De directeur opteert voor een horizontale organisatiestructuur waarin samen school maken vanzelfsprekend is en de teamleden veel verantwoordelijkheid dragen. Hij weet zich geruggesteund door een zorgvuldig samengesteld kernteam waarin elke community vertegenwoordigd is. Dit kernteam fungeert als klankbord, denktank en filter en creëert een draagvlak voor beleidsvoorstellen. Beslissingen worden zoveel mogelijk in team-, community- of nestverband genomen. Daarnaast kan de directeur rekenen op werkgroepen, interne en externe deskundigen en vrijwilligers om acties en prioriteiten in de praktijk om te zetten. Hij weet mensen te enthousiasmeren en slaagt erin om met zijn talent voor netwerking deuren voor de school te openen.

De directeur levert heel wat inspanningen om voeling te houden met wat in en rond de school leeft en om zicht te krijgen op ontwikkelingen die er plaatsvinden. Hij stelt zich in beide vestigingsplaatsen zeer bereikbaar en empathisch op voor de verschillende participanten. Vanuit een coachend en inspirerend leiderschap volgt hij teamleden en de pedagogisch-didactische werking op door de nesten als zijn flexibele werkplek te beschouwen en letterlijk tussen de kinderen te gaan zitten. Als regent probeert de directeur zich te verdiepen in de specificiteit van het kleuteronderwijs. Toch mist hij nog achtergrondkennis om de kleuteronderwijzers gerichter te kunnen opvolgen en coachen.

Visieontwikkeling De missie en visie van de scholengroep zijn het fundament voor de concretisering van de schoolwerking. Ze vormen het richtinggevend kader voor de verschillende schoolontwikkelingsprocessen. Ook de prioriteiten voor het lopende schooljaar vertrekken vanuit visieontwikkeling, waarbij de koppeling met de schoolvisie niet uit het oog wordt verloren.

De directeur bewaakt de te varen koers door voorstellen systematisch af te toetsen aan de schoolvisie. Ondanks de vergaande autonomie, zorgt de gedeelde visie voor een sterke gezamenlijke doelgerichtheid en een gelijkgerichte koers van de verschillende nesten. Daardoor zijn de pijlers van de schoolvisie in meerdere facetten van de schoolwerking herkenbaar aanwezig.

Besluitvorming Uit ontevredenheid met de bestaande vergaderstructuur en de bijhorende planlast, heeft de directeur samen met het schoolteam de interne en externe overlegstructuren, samenwerkingsverbanden en communicatiekanalen hertekend. De teamleden verwoorden dat overleg, besluitvorming en informatiedoorstroming daardoor beduidend doelgerichter en efficiënter verlopen. De teamleden ervaren een sterke participatieve en transparante beleidsvoering en besluitvorming. Daarbij is er zowel aandacht voor praktisch-organisatorische onderwerpen als voor het uitdiepen van pedagogisch-didactische aspecten. Het verslag van bepaalde overlegmomenten is vervangen door functionele actieplannen die systematisch geactualiseerd worden en de verdere schoolontwikkeling ondersteunen.

Het schoolteam hecht veel waarde aan de actieve betrokkenheid van leerlingen en ouders bij de schoolwerking en het schoolbeleid. Onder meer via de leerlingenraad en (mini-)#ZotvanStation krijgen ze stimulansen om kritisch-constructief mee te denken, actief te participeren aan het beleid en beleidsacties te evalueren.

Kwaliteitszorg Diverse initiatieven tonen aan dat het team over zelfkritisch vermogen beschikt om geregeld stil te staan bij de kwaliteit van de school- en netwerk. Voorbeelden zijn onder meer met het betrokkenheidsonderzoek, de welbevindenbevragingen bij leerlingen, de evaluatie van de directeur door het team, de evaluatie van actieplannen en het schoolontwikkelingsplan. De resultaten van deze interne en externe evaluatievormen geven aanleiding tot prioritaire actiepunten en bijsturingen van een groot aantal lopende initiatieven en vernieuwingen.

De vele vernieuwingsacties op organisatorisch én onderwijskundig vlak zijn grotendeels aangebracht door het team en illustreren de bekommernis om de onderwijskwaliteit. De directeur wakkert de drang naar vernieuwing aan maar waakt tegelijkertijd over de draagkracht van het team door een aantal waardevolle verbeteringsacties tijdelijk stil te leggen of bestaande plannen uit te stellen.

Betrouwbare en valide gegevens over de prestaties en de vorderingen van leerlingen als maat voor de effecten van het geboden onderwijs vormen momenteel de zwakste schakel in het kwaliteitszorgbeleid. Prestaties in het vervolgonderwijs worden weinig benut, geanalyseerd of besproken om zicht te krijgen op het rendement van het onderwijs in het voorafgaande onderwijsniveau. Het schoolteam heeft de afname van genormeerde toetsen teruggeschroefd. Vorig jaar voerde de zorgcoördinator voor het eerst een grondige analyse uit op de resultaten van de gevalideerde eindtoetsen. Het schoolteam beschikt momenteel over onvoldoende prestatiegegevens die toelaten om zich te vergelijken met een gelijkaardige referentiegroep of om de toegevoegde waarde van de school te bepalen.

De zorgwekkende leerlingresultaten in het verleden, hun prestaties in het vervolgonderwijs en de ingrijpende vernieuwingen in schoolorganisatie en onderwijsaanbod vereisen een objectieve en kwaliteitsvolle monitoring van de effecten op de leerlingprestaties en leerwinst.

Talenbeleid In samenwerking met een externe organisatie ontwikkelde het schoolteam in 2015 een taalbeleidsplan dat focust op geletterdheid en leesbevordering in de beide onderwijsniveaus. Het plan bevat doelen en acties op leerling-, leerkracht- en schoolniveau.

Het schoolteam detecteert de talige noden van de leerlingen. Leerkrachten zorgen voor een klasklimaat en een klasinrichting waarin leerlingen met talige noden zich veilig voelen. Het klasmanagement is erop gericht om deze leerlingen makkelijker en voldoende aan bod te laten komen tijdens het onderwijsleerproces. Binnen de verschillende leergebieden bieden de leerkrachten opdrachten aan die zowel de zwakkere als de sterke leerlingen voldoende kansen geven om ook op talig vlak te ontwikkelen. Ze hanteren in de verschillende leergebieden werk- en groeperingsvormen die de communicatie en de interactie tussen de leerlingen bevorderen.

Bij de evaluatie van de verschillende leergebieden houden de leerkrachten rekening met de talige mogelijkheden van de leerlingen om te vermijden dat elke toets een taaltest is en de taalzwakkere leerlingen hierdoor lager scoren. Het schoolteam neemt initiatieven om met de ouders op een heldere en verstaanbare wijze schriftelijk en mondeling te communiceren.

GOK- en zorgbeleid Het schoolteam baseert zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid op de analyse van data die de meest relevante noden van leerlingen in kaart brengt. Vóór de doorlichting had het schoolteam een beperkt zicht op het aantal leerlingen dat vanuit het eerste leerjaar doorstroomt tot het zesde leerjaar zonder leerachterstand op te lopen. Door het gewijzigde beleid omtrent zittenblijven neemt het schoolteam wel acties om de doorstroming te bevorderen.

Het schoolteam heeft een duidelijke visie over de wijze waarop het zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid vorm wil geven en organiseert de acties sterk vanuit operationele doelen die aansluiten bij de noden van de leerlingen. De schoolorganisatie zorgt er in toenemende mate voor dat het schoolteam de vooropgestelde doelen binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid bereikt. De acties (op leerling-, leraren- en schoolniveau) die het schoolteam uitwerkt, sluiten grotendeels aan op de vooropgestelde doelen. Hierbij is er ook aandacht voor kleuterparticipatie en voor het afstemmen van de eigen acties op het beleid van de scholengroep. Het schoolteam evalueert de effecten van de acties binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid. In het professionaliseringsbeleid is er aandacht voor de deskundigheidsbevordering van de teamleden met het oog op het schooleigen zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid. Het schoolteam neemt expliciete initiatieven om de opgedane inzichten en vaardigheden te implementeren op de werkvloer.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Door geregeld met de kleuters mee te spelen, stimuleren de kleuteronderwijzers de taal- en denkontwikkeling en verrijken ze het spel.
- De nestorganisatie in de kleuterafdeling biedt de mogelijkheid om een grote variatie aan speelleerhoeken in te richten die de kansen op spelend, handelend, onderzoekend en verwoordend leren vergroten.
- Het schoolteam hanteert de leergebiedoverschrijdende eindtermen leren leren en de leerplannen voor muzische vorming, media en Nederlands als referentiekader om het aanbod te plannen en te bewaken.
- Het schoolteam zorgt voor horizontale samenhang bij de leergebieden en het leergebiedoverschrijdende thema in de focus.
- De onderwijzers besteden in de kindcontacten of in de rapporten aandacht aan de leergebiedoverschrijdende eindtermen leren leren.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De directeur en het schoolteam zorgen ervoor dat de onderwijsorganisatie en de leerbegeleiding doelgericht verlopen op basis van een gedragen visie en diverse beleids-, ontwikkelings- en actieplannen.
- Vanuit de growth mindset, de nestorganisatie, het klasmanagement, de zelfstandige en activerende werkvormen, en het meersporenbeleid ondersteunt het schoolteam succesvol de zelfsturing vanaf de jongste kleuters.
- De directeur en het schoolteam onderzoeken de doeltreffendheid van de onderwijsorganisatie op verschillende manieren en met verschillende participanten.
- Het team van de lagere afdeling creëert een krachtige leeromgeving met aandacht voor differentiatie en remediëring vanuit het meersporenbeleid.
- De directeur en het schoolteam optimaliseren de onderwijsorganisatie en de leerbegeleiding door zich te professionaliseren, externen in te schakelen en deel te nemen aan onderzoekstrajecten.

Wat betreft het algemeen beleid

- Door zijn inspirerende leiderschapstijl en vertrouwen in de capaciteiten van de teamleden heeft de gedreven directeur een cultuuromslag teweeggebracht die resulteert in goesting voor vernieuwing, dynamiek en teamverbondenheid.
- De directeur stelt zich bewust zeer bereikbaar op voor leerlingen, teamleden en ouders om de vinger aan de pols te houden. Hij weet hen te enthousiasmeren om samen het eigenaarschap voor de schoolwerking op zich te nemen.
- De missie en visie van de school en de scholengroep vormen het kader, de voedingsbodem en de toetssteen voor de beleidsvorming, keuzes, acties, vernieuwingen en bijsturingen.
- De directeur heeft samen met het schoolteam efficiënte structuren voor overleg, samenwerking, communicatie en informatiedoorstroming uitgetekend die leiden tot een sterk participatief beleid.
- Vanuit het zelfkritisch vermogen van het schoolteam krijgt de interne kwaliteitszorg stilaan meer vorm en resulteert in prioriteiten, actieplannen en een uitgebreid schoolontwikkelingsplan.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De kleuteronderwijzers kunnen werk maken van een krachtige taalleeromgeving en van planmatig en intensief woordenschatonderwijs.
- Het schoolteam kan op basis van gezamenlijke leerplanstudie de krachtlijnen gericht implementeren en zorgen voor een evenwichtig en volledig aanbod voor de leergebieden in de focus.
- Het schoolteam kan de doelgerichtheid van het aanbod en de observatiepraktijk voor Nederlands in de kleuterafdeling en voor muzische vorming in beide afdelingen verhogen door te plannen en te observeren aan de hand van vooropgestelde focusdoelen en -begrippen.
- De onderwijzers kunnen voor muzische vorming en leren leren de evaluatie- en rapporteringspraktijk sterker afstemmen op de schoolvisie door de groei in beeld te brengen en de betrokkenheid van de leerlingen te verhogen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De kleuteronderwijzers kunnen systematischer en gelijkgericht observeren en het schoolteam kan de kwaliteit van de beeldvorming verbeteren en de informatie in het leerlingendossier vervolledigen en stroomlijnen.
- Het schoolteam kan zich professionaliseren in actuele inzichten in taalverwervingsprocessen, taalvaardigheidsonderwijs en het omgaan met meertaligheid om taalzwakke en anderstalige kleuters en leerlingen efficiënter te ondersteunen.
- Het schoolteam kan de effectiviteit van de leerbegeleiding verhogen door de basiszorg in de kleuterafdeling en de verhoogde zorg in beide afdelingen verder te optimaliseren.
- Het schoolteam kan op diverse terreinen zorgen voor meer continuïteit en gradatie over de nesten heen.
- De onderwijzers kunnen voldoende garanties inbouwen dat er binnen de flexibele organisatie- en werkvormen voor alle leerlingen voldoende onderwijstijd gaat naar elk leergebied.

Wat betreft het algemeen beleid

- Om de kleuterafdeling gericht op te volgen en te coachen, kan de directeur zich verder professionaliseren in de specificiteit van het kleuteronderwijs.
- Het schoolteam kan erover waken dat op termijn de draad terug wordt opgepikt van de verschillende acties en verbetertrajecten die tijdelijk zijn opgeschort omwille van de vele andere vernieuwingen.
- Het schoolteam kan de impact van vernieuwingen en de kwaliteit van het onderwijs en de zorgwerking blijven opvolgen door leerlingprestaties en leerwinst in kaart te brengen aan de hand van betrouwbare en valide instrumenten.
- Het schoolteam kan de resultaten in het vervolgonderwijs voor de verschillende leergebieden verzamelen, analyseren, bespreken en benutten als basis voor eventuele verbeteracties.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het **kleuteronderwijs** en het **lager onderwijs**.
- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Els VER EECKE de inspecteur-verslaggever	Tom HOEYBERGHS de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	